

kladně přihlášena jako učednice, nýbrž rozhodným jest jen a jen obsah smlouvy, nicméně mohou tyto momenty padati na váhu při tvoření soudcovského přesvědčení o obsahu smlouvy, kdyby důkazy, k nimž patří vedle svědeckých i důkaz výsledkem stran, pakli by ho třeba bylo, samy o sobě nepostačovaly. Teprv až zjištěn bude obsah smlouvy, bude lze posouditi, byla-li to smlouva pomocnická, či učednická, a podle toho bude potom užití na poměr předpisů zák. o obch. pom. (§ 2 čís. 6) anebo budou tyto vyloučeny (§ 5) a poměr posuzovati se bude dle obecných předpisů občanského zákona o smlouvě služební, pod jejíž pojem spadá ovšem i smlouva učednická.

Čís. 1218.

Předpisu § 157 obč. zák. o důkazu zplození dítěte souloží mimo dobu kritickou dlužno dbáti i u dětí nemanželských (§ 163 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 4. října 1921, Rv I 734/21.)

Nemanželské dítě narodilo se dne 15. března 1920, soulož matky se žalovaným byla zjištěna ku dni 11. pokud se týče 12. května 1919. Žalobě dítěte o uznání nemanželského otcovství bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Doba kritická spadá tu do doby mezi 21. květnem 1919 a 18. zářím 1919 a ježto nezl. žalobce narodil se 15. března 1920, uplynulo ode dne tělesného obcování žalovaného s nemanželskou matkou až do dne narození žalobce — den soulože nečítajíc — 308 dnů. Dle § 163 obč. zák. sluší považovati za otce nemanželského dítěte toho, o kom dle předpisů, obsažených v soudním řádě, jest dokázáno, že s matkou obcoval v době, od které až do slehnutí neuplynulo méně než 180 a více než 300 dnů. Jest tudíž otázkou, možno-li v daném případě považovati žalovaného za žalobcova otce. Ve směru tom soud stolice prvé v základě seznání matky zjistil, že po souloži se žalovaným více ani s ním ani se žádným jiným mužem od 11. pokud se týče 12. května 1919 tělesně neobcovala. V základě posudku znalce soudního lékaře Ř. zjistil prvý soudce dále, že není vyloučeno, že žalobce K. pochází ze soulože 11. pokud se týče 12. května 1919, ač se jedná o případ velmi vzácný. Odvolací soud, chtěje míti plnou záruku pro správné a spolehlivé rozhodnutí této sporné otázky, uznal na důkaz znalcem z oboru porodnictví. Ve příčině té pak podle znaleckého posudku odborného lékaře porodnictví zjišťuje, že dle dnešního stavu dítěte naprosto nelze tvrditi, že by bývalo přeneseno, není možno s plnou jistotou říci, že by toto děcko pocházelo ze soulože ze dne 11. až 12. května 1919, ale také dle dnešního stavu vědy lékařské nelze vyloučiti, že by tomu skutečně tak bylo, poněvadž jsou známy případy, přesně vědecky doložené, kde těhotenství trvalo přes 300 dnu. Případy skutečného přenesení dítěte, vědecky přesně zjištěné, jsou velmi vzácné. Ze zjištění toho plyne, že v tomto případě jde o mimořádný případ těhotenství, a že žalovaný přesto, že od dne soulože až do dne porodu uplynulo více než 300 dnů, nezletilého žalobce šplodil. Na věci nemění ničeho okolnost, že MUDr. Ř. prohlásil, že dítě narozeno bylo doneseno, když děcko neprohlížel ihned po narození jeho, nýbrž teprve dne 27. října 1920 u soudu.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání napadá rozsudek soudu druhé stolice z důvodů § 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s. Co se tkne námitky nesprávného právního posouzení sporného případu, dlužno míti zřetel k tomu, že občanský zákoník v § 163 ustanovuje domněnku nemanželského otcovství. Tato jest dána, když se prokáže, že žalovaný tělesně obcoval s matkou děčka v době početí, to jest v některý den, od něhož do porodu neuplynulo méně než 180 a ne více než 300 dnů. Při tom se čítá den porodu, nikoli však den početí (§ 902 obč. zák.). Spadá-li prokázaná nebo doznaná soulož mimo zákonnou dobu početí, pak neusnadňuje domněnka důkazu otcovství. Že však otcovství může býti odvozováno i ze soulože mimo zákonnou dobu početí, vysvítá z ustanovení §§ 138 a 155 a násl. obč. zák., týkajících se manželského zrození. Domněnka § 138 souhlasí úplně s domněnkou § 163 obč. zák. V § 155 obč. zák. stanoví se právní domněnka nemanželského původu děčka, které sice zrozeno ze ženy vdané, ale před dobou nebo po době, naznačené v § 138 obč. zák., počítajíc ode dne, co bylo manželství uzavřeno nebo zrušeno. Tato domněnka připouští, jak vyplývá z § 157 obč. zák., protidůkaz, že děcko jest přes to manželského původu, důkazem, že děcko zplodil manžel. Z toho dlužno vyvozovati, že občanský zákoník uznává za přípustný důkaz, že dítě může zplozeno býti souloží, udávší se kratší než 6měsíční neb delší jak 10měsíční dobu před porodem. Zbývá pouze otázka, jakým způsobem dlužno toto mimořádné početí dokázati, zda stačí k tomu všechny průvodní prostředky, v civ. řádu soudním vyjmenované, či platí-li zde nějaké obmezení. V tom směru ustanovuje § 157 obč. zák., jenž článkem VI. 1 uvoz. zák. k c. ř. s. byl výslovně v platnosti zachován, že manželský původ dítěte, zrozeného po 10 měsících po zrušení manželství, může býti prokázán pouze znalci, kteří po přesném prozkoumání stavu dítěte a matky udají zřetelně příčinu tohoto výjimečného případu. Není příčiny, míti za to, že zákonodárce, byť i ustanovení § 157 v § 163 obč. zák. necitoval, chtěl důkaz otcovství u dítěte přeneseného jinak míti prováděn, jedná-li se o otce nemanželského, nežli když jde o otce manželského. Vždyť by jinak činil důkaz manželského původu děčka obtížnějším nežli důkaz původu mimomanželského; děti manželské byly by na tom hůře, nežli nemanželské, což by bylo nesrovnatelné s tendencí občanského zákona, zřejmou z §§ 156, 158 a 159, v nichž nadřazuje zákon manželskému původu děčka. Nutno proto míti za to, že také k důkazu nemanželského otcovství v případech téhož druhu jest potřebí přesného důkazu znaleckého, jak jest stanoven v § 157 obč. zák. pro děti manželské, zejména, pokud se tkne otázky, zda děcko v lůně mateřském pobýlo delší dobu nežli 300 dnů. Pouhou výpovědí matky děčka, že mimo se žalovaným neobcovala tělesně s nikým jiným, nemůže býti podán důkaz o otcovství žalovaného, neboť, jak již řečeno, k důkazu přenosnosti děčka v lůně mateřském dlužno žádati přesný důkaz znalci lékařství. V tomto případě nižší stolice zjistily, že žalující děcko narodilo se 14. neb 15. března 1920 a že žalovaný souložil s matkou jeho buď dne 11. neb 12. května 1919, tedy 308 dnů před porodem děčka. Důkaz znalecký, který oba nižší soudy provedly, vypadl negativně. Znalci nemohli, poněvadž dítěte a matky neviděli ani při porodu ani krátký čas po porodu, se vysloviti, zda ža-

lující děcko bylo přeneseno a zda pochází ze sculože ze dne 11. neb 12. května 1919, nemohli však okolnost tu také vyloučiti. Nebyl tedy důkazem znaleckým podán zákonem žádaný důkaz, že žalobce je dítětem přeneseným a že žalovaný dítě to 11. neb 12. května 1919 zplodil. Slušelo se tudíž žalobní nárok jako nedokázaný a nedokazatelný zamítnouti a to bez ohledu na svědeckou výpověď matky děcka, poněvadž jejím osamělým svědectvím, při negativním výsledku důkazu znaleckého, důkaz o otcovství žalovaného podán býti nemůže (§ 157 obč. zák.). Dospěl-li odvolací soud k jinému závěru, posoudil případ se stanoviska právníckého nesprávně.

Čís. 1219.

Zemský úřad pro válečné poškozence nemá procesní způsobilosti.

(Rozh. ze dne 4. října 1921, Rv I 760/21.)

O žalobě zemského úřadu pro válečné poškozence jednaly a rozhodly o ba nižší soudy ve věci samé. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů, prohlásil celé jim předcházejší řízení zmatečným a zastavil je.

Důvody:

Dle § 1 c. ř. s. může samostatně na soudě jednati pouze osoba fysická nebo právníká, jež jest s to, platné závazky podstupovati. Způsobilost, státi k soudu, předpokládá tudíž způsobilost býti subjektem práv a závazků (způsobilost býti stranou ve sporu) a způsobilost k právním činům. K nedostatku té i oné způsobilosti má soud hleděti z moci úřední (§ 6 c. ř. s.) a, nelze-li ji odstraniti, má soud prvé neb i vyšší stolice usnesením prohlásiti zmatečnost řízení, zmatkem postiženého (§ 7 c. ř. s.). V tomto sporu podal žalobu zemský úřad pro péči o válečné poškozence v Čechách, žádaje, by byl uznán za vlastníka movitých věcí, kteréž z exekuce vylučuje. »Zemský úřad pro péči o válečné poškozence v Praze« byl zřízen dle zákona ze dne 8. dubna 1919, čís. 199 sb. z. a n. vládním nařízením ze dne 17. října 1919, čís. 561 sb. z. a n., jako úřad státní pro celé Čechy. Státní a zemské úřady nejsou však osobami právníckými a nebyla též žádným zákonem zemskému úřadu pro péči o válečné poškozence propůjčena vlastnost osoby právnícké. Úřady nemají jako takové žádného jmění a jmění, o němž rozhodují, jest jměním buď státu, nebo země, neb okresu atd. Nemohou tudíž také nabývati vlastnictví ať k věcem movitým ať nemovitým (§§ 287 a 290 obč. zák.). Není proto zemský úřad pro péči o válečné poškozence způsobilým býti podmínkem práv a závazku, nabývati vlastnictví k věcem a býti stranou ve sporu, ať žalobcem nebo žalovaným. Nemůže tudíž také žalobu podávati. K zastupování státu ve sporech soudních jest zřízena finanční prokuratura. Podal tudíž v tomto sporu žalobu úřad, který není způsobilým býti stranou v rozepři, není způsobilým státi k soudu. Nedostatek této způsobilosti po provedeném sporu nelze více odstraniti a bylo proto nutno celé řízení obou nižších stolic prohlásiti zmatečným a je zastaviti a to z moci úřední, byť i dovolání zmatečnosti té neuplatňovalo (§§ 7, 477 čís. 5 a 510 c. ř. s.).